

Barangolás a szlovákiai csillagvizsgálókban

A ZSOLNAI KERÜLETI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Elérhetőségek:

Kysucká hvezdáreň v Kysuckom Novom Meste

Dolinský potok 1278

024 01 Kysucké Nové Mesto

Telefon: 00 421 41 421 2946

E-mail: kysvhvezdknm@vuczilina.sk

Web: <http://www.astrokysuce.sk>

Facebook: @KrajskaHvezdarenZilina

Helyzete: 18°45'54,8" E, 49°18'27,6" N, 468,7 m a tengerszint felett

Krajská hvezdáreň v Žiline

Horný val 20

012 42 Žilina

Telefon: 00 421 41 564 32 00

Helyzete: 18°44'28,2" E, 49°13'20,7" N

Pozorovateľňa na Malom diele

Malý diel 20/1793

010 01 Žilina

Telefon: 00 421 41 763 43 71

Helyzete: 18°45'06,6" E, 49°12'20,6" N, 404 m a tengerszint felett

A Zsolna Megyei Csillagvizsgáló a Kiszucaújhelyi Csillagvizsgáló jogi utódja. Lényegében két intézmény egyesítésével hozták létre: Kiszucaújhelyi Csillagvizsgáló Kiszucaújhelyen, Malé diely Észlelőhely és a Makovický-ház Zsolnán. Az intézmények jelenlegi igazgatója RNDr. Ján Mäsiar.

Kiszucaújhelyi Csillagvizsgáló

Történelem:

Kiszucaújhelyben, mint több más helyen is csillagászati szakkör alakult meg kulturális központban és a csapágyakat gyártó üzemben. A csillagászati szakkörben támadt az ötlet csillagvizsgáló építésére. A fő támogatója Gustáv Škrivánek mérnök volt. Az építkezési engedélyt 1979-ben adták ki. A csillagvizsgáló 1984-ben készült el, de csak 1986-ban helyezték üzembe, mint járási csillagvizsgálót. Később Kiszucaújhelyi Csillagvizsgáló, majd Kiszucaai Csillagvizsgáló néven volt ismert. 2013-tól már Zsolnai Kerületi Csillagvizsgáló - Kiszucaai Csillagvizsgálója Kiszucaújhelyen.

Tevékenység:

A csillagászat, a természettudományi és műszaki tudományok népszerűsítése különféle kulturális-, nevelő- és művelődési módszerekkel a széles néptömegek részére.

Szakészlelések végzése és az észlelési eredmények publikációja mellett a csillagvizsgáló rendezi a járásban a „Mit tudsz a csillagokról” csillagászati versenyt és a csillagászati és űrkutatási témájú „Gyermekszemmel a Világűr” című képzőművészeti versenyt.

Látogatási napok, időpontok, exkurziók és belépődíjak:

Hétfőtől péntekig 10:00 – 13:00 között a csillagvizsgáló bemutatása, nappali észlelés. Minden pénteken észlelés a nyilvánosság részére, a kezdő időpont változó, a honlapjukon kell tájékozódni. Az individuális és a csoportos látogatásokat előre kell konzultálni a csillagvizsgáló alkalmazottaival. A belépődíjak változóak, a honlapjukon megtalálható az aktuális belépődíjak jegyzéke.

Távcsövek és tartozékaik:

A csillagvizsgálóban:

- Reflektor Newton 400/2000 mm
- Refraktor Zeiss AS 200/1200 mm
- Reflektor Newton 250/1200 mm
- Asztrográf a digitális fényképezésre 4,2/750 mm
- AMOS (All-sky Meteor Orbit System) egész égbolt kamera a meteorok fotózására

A csillagvizsgáló területén kívüli szakészlelésekre és a bemutatásokra használt eszközök:

- Reflektor Sky Watcher Newton 254/1200 mm EQ6 mechanikán
- Reflektor Celestron Schmidt Cassegrain 234/2340 mm CG-5 mechanikán
- Reflektor Cassegrain 170/2550 mm
- Refraktor Konus 120/1000 mm
- Naptávcső 60/600 mm
- Binokulár OMEGON GIANT 25 x 100 mm
- Más kisebb távcsövek, tartozékok

Észlelések:

A Nap aktivitásának észlelése

- A fotoszféra és a kromoszféra aktivitásának vizuális észlelése és digitális rögzítése
- Expedíciók a teljes napfogyatkozások észlelésére és a napkorona észlelése

Pozíciós mérések

- Csillagfedések a Naprendszer égitesteivel, de főleg az aszteroidákkal és a Holddal.
- Nap- és holdfogyatkozások észlelése

A bolygóközi anyag észlelése

- A meteorrajok vizuális, fotografikus és CCD észlelése
- Automata egész égboltú AMOS rendszerű videórendszer működtetése az SVN (Slovak Video Meteor Network) és a CEMeNt (Central European Meteor Network) részére
- A fényesebb üstökösök vizuális, fotografikus és CCD észlelése

Asztrofotográfia

- A csillagászati jelenségek, objektumok fotózása ismeretterjesztési és művelődési célokra

Publikáció:

A szemináriumokról, konferenciákról, iskolázásokról és workshopokról hirdetéseket, ismeretterjesztő és módszertani jegyzeteket adnak ki.

Malé diely Észlelőhely és a Makovický-ház Zsolnán

Történelem:

A Zsolnai Csillagvizsgáló létrejötté is csillagászati szakkörökhöz köthető, melyek különböző intézményekben működtek. Végül 1961-ben létrejött Zsolnán is a Népi Csillagvizsgáló. Vratko Šrobár lett az első igazgatója.

A Malé diely Csillagvizsgáló 1962-ben lett megnyitva. Fokozatosan kiépült két antenna a kozmikus sugárzás mérésére. Az egyik az égbolt északi sarkára (1960), a másik a zenitre irányítva (1961) és a mérőműszerek részére egy mobilházat telepítettek. Ugyancsak abban az évben készült el az észlelőhely eltolható tetővel és két hétvégi házat is kaptak. 1971-ben egy kupolával ellátott épületet adtak át és 1984-ben egy mobilházban szociális létesítmények kaptak helyet.

Az irodák a Városi Nemzeti Bizottság épületében (1960-1962), majd a volt zsinagóga épületében 1982-1990, végül a Makovický-házban voltak.

A Malé diely csillagászati észlelésre, bemutatásra, az irodák és helységek a Makovický-házban a csillagászat népszerűsítésére és tanácsadásra szolgálnak.

Tevékenység:

- A csillagászat, a természettudományi és műszaki tudományok széleskörű népszerűsítése
- Szakészlelések végzése és az észlelési eredmények publikációja
- A csillagvizsgáló rendezi a járási és kerületi „Mit tudsz a csillagokról” csillagászati versenyt és a csillagászati és űrkutatási témájú „Gyermekszemmel a Világűr” című képzőművészeti versenyt

Látogatási napok, időpontok, exkurziók és belépődíjak:

Hétfőtől péntekig 10:00 – 13:00 között a csillagvizsgáló bemutatása, nappali észlelés, csak individuális látogatók részére. Csoportos látogatások csak előzetes bejelentés után lehetségesek a megadott telefonszámokon. Jelenleg az éjszakai észlelések szünetelnek az újrakezdést a honlapjukon közlik. A belépődíjak változók, de a honlapukon mindig megtalálható az aktuális belépődíjak jegyzéke.

Távcsövek és tartozékaik:

A csillagvizsgálóban:

- V. Šafárik német típusú parallaktikus szerelésű mechanika a múlt század második feléből
- ZEISS C 110/1300 mm refraktor
- M. Kamenický által készített Cassegrain 250/3750 mm reflektor
- MEADE LX200 (254/2500 mm) GPS Schmidt-Cassegrain távcső GPS navigációval

A csillagvizsgálókön kívüli bemutatásokra:

- Refraktor KONUS 90/910 mm
- Binokulár Celestron 25x100mm

Észlelések:

A 80-as évek végétől rendszeresen észlelik és rajzolják a Nap felszínét (SL 085 számú észlelőhely a ČESLOPOL csoportban). Észlelik a csillagfedéseket, az üstökösöket, meteorokat és a változócsillagokat. Az észlelési programjuk részben megegyezik a Kiszuca Csillagvizsgáló észlelési programjával. Ezen felül az égbolt fényszennyezését is mérik.

Szerkesztette: Molnár Iván

Felhasznált irodalom és Web:

- Hvezdárne a planetáriá na Slovensku, Sprievodca astronomickými zariadeniami, SÚH Hurbanovo 2015
- A csillagvizsgáló internetes oldala

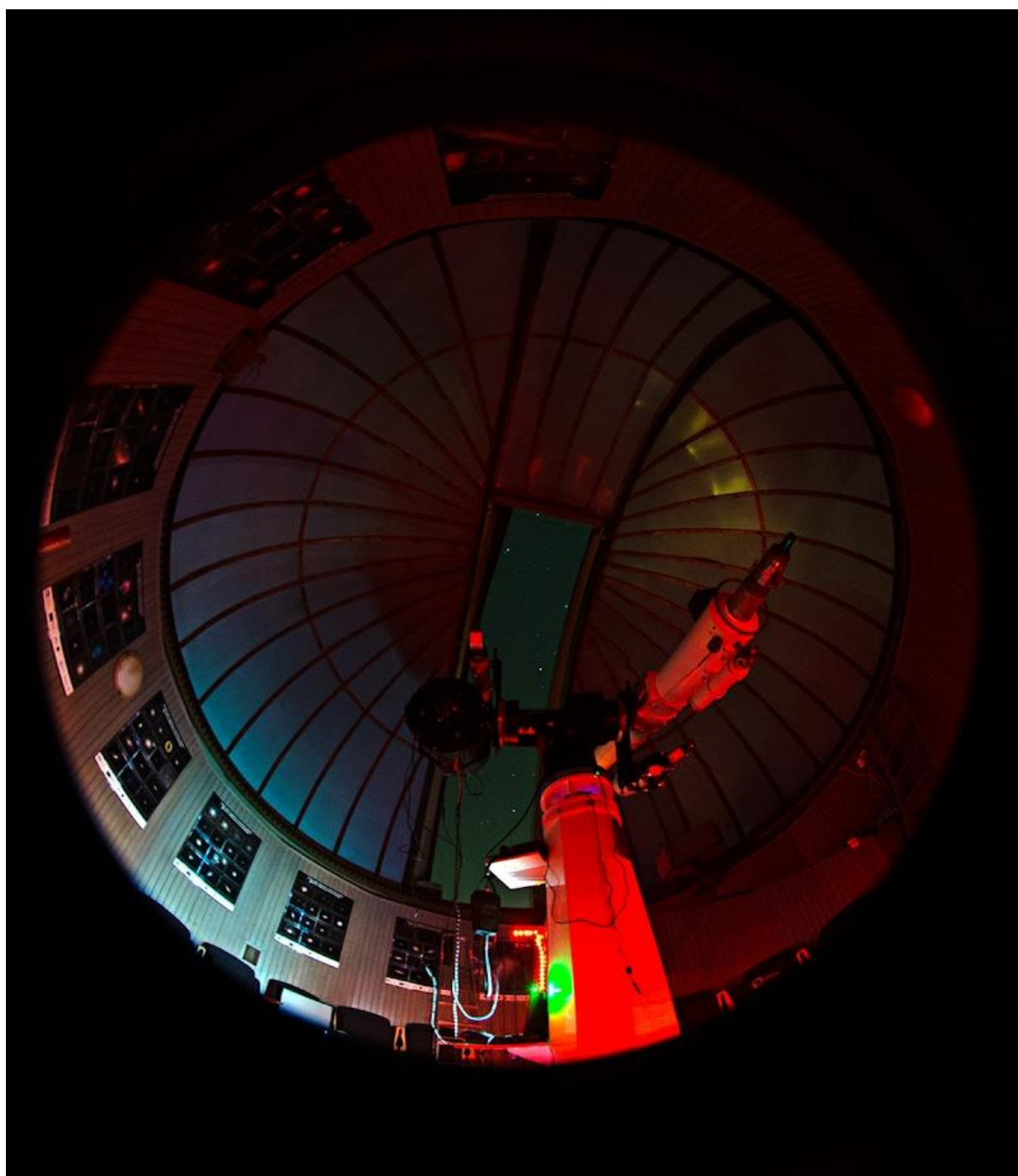
Képmelléklet:

A közölt képeket a Zsolnai Csillagvizsgáló bocsátotta rendelkezésünkre.

1.-9. fotó - Kiszucai Csillagvizsgáló, Kiszucaújhely

10. fotó - Makovický-ház, Zsolna

11.-14. fotó - Malé diely, Zsolna